ఆకలి

అన్నారావుని శనిలా వెంటాడుతున్నాడు ముష్టివాడు.

ఆకల్లో అందం కనిపించదు. ఆకల్తో ఉన్నవాళ్ల బొత్తిగా బావుండరు చూడ్డానికి. వాళ్ళ నసలు చూడరు చాలామంది. ఇక్కడ "ఆకలి" అంటే ఆకలే కాని మరొకటి కాదు. పుస్తకాలంటే ఆకలి, పరస్త్రీ అంటే ఆకలి, పరాయి సొమ్మంటే ఆకలి, ఆ తరహాది కాదు. ఆకలంటే అసలైన ఆకలి. అంటే ఏమిటో చాలామందికి తెలిసుండాలి.

అత నసలు ఆదినుంచీ ఆకల్తో ఉన్నవాళ్ళా ఉన్నాడు. అంతకాలం అలా ఉంటే మనిషిరూపు మారి పోతుంది. అతను, చెదపుట్టలోంచి తీసిన వస్తువులా ఉన్నాడు. అయితే, అతన్లో మనిషి పోలిక ఇంకా అక్కడక్కడ లేకపోలేదు. వంట్లో ఎమికలు చాలా ఉన్నాయి. ఎన్నున్నాయో తెలుసుకోడానికి వీలయినన్ని ఉన్నాయి. ముక్కు కనిపించక పోయినా కన్నొకటి మాత్రం కనిపిస్తోంది. పటుత్వం లేకపోయినప్పటికీ, పుల్లలా ఉన్నప్పటికీ, ఏనుగంత ఎత్తున్నాడు. ఎమికలమీద సాగి సడలిన చర్మం కురుపులతో నిండింది, తెగింది, ఈగలతో చింకి పేలికలతో మూయబడింది, మూయబడకుండా ఉంది. మొత్తంమీద (మనిషా? ముష్టివాడా?) అతగాడు ఆకలీ రోగమూ ఈగలూ తప్ప మరేమీ తెలియని వాళ్లా ఉన్నాడు. చూడ్డానికి చాలా బీభత్సంగా ఉన్నాడు. కాలీకాలని శవాలు అలానే ఉంటాయి.

సాయంకాలం ఆరుగంటలకి అయిదేళ్ల కొడుకును వెంటబెట్టుకొని యింటికి వచ్చేస్తున్నాడు అన్నారావు. ఆదివారంకూడా అతనికి తెరిపి లేదు. ఇంట్లో బోలెడుండిపోయింది ఆఫీసుపని. పదిహేనేళ్ళ ఆఫీసు జీవితం చూస్తే, అది గొర్రెతోకలా ఉంది. సంతానం చూస్తే, ఒకరు, ఇద్దరు, ముగ్గురు, నలుగురు -నలుగు రాడ పిల్లలు. లేదు లేదనుకొని ఆశంతా వదులుకున్నాక ఆఖర్ను ఓ కొడుకు. అన్నారావుని చూస్తే అతనికి ఆశలన్నీ ఉడిగిపోయినట్టుగా స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. వచ్చిన చిక్కేమిటంటే ఆ సంగతి అతనికి మాత్రం ఇంకా పూర్తిగా తెలీదు. అందుచేతనే, చీటికీ మాటికీ చిరాకు పడిపోతూ ఉంటాడు.

సిగరెట్టుపెట్టె కొనుక్కుందికి, అన్నారావు కిళ్లీకొట్టు దగ్గరికి వెళ్తే, అతన్ని అక్కడకూడా వెంటబడ్డాడు అతగాడు.

"నాయనగారూ! మూడు దినాలనించీ కూడు మొహం చూళ్ళేదు. ధర్మం చెయ్యండి నాయనగారూ!" అంటూ అంతదూరంలో నిల్చున్నాడు. అతగాడు ముక్కుతో మాట్లాడటం లేదు. ముక్కులోంచి మాట్లాడుతున్నాడు. మనిషికంటే మాట ఎక్కువ భయంకరంగా ఉంది. అదేదో లిపిలేని భాషలా ఉంది. లోపల్నించి పాములు బుసలుకొట్టి పలుకుతూన్నట్టుగా ఉంది.

"ధర్మం చెయ్యండి నాయనగారూ!"

"చెయ్యను" అని టూకీగా అన్నాడు అన్నారావు.

"మూడ్రోజుల్నించీ తిండిలేదు నాయనగారూ! ఆకలవుతోంది, ఒక్కణా...."

"ఇవ్వను"

"మాడిపోతున్నాను నాయనా."

"పోరా బాబూ!"

అన్నారావు అసహ్యించుకొని కోపగించాడు.

కిళ్లీదుకాణంలో గడియారం ఆరయిందని అయిదు నిమిషాలు ఆలస్యంగా చెప్తోంది. సూర్యుడు అస్తమించేస్తున్నాడర్రో అని పడమటిదిక్కు ఎర్రగా ఏడుస్తూ చెప్తోంది. ఎండ తగ్గినా, వేసవికాలం సుమా ఇది అని వేడి అందర్నీ కుమిల్చేస్తోంది. వీధిలో శరవేగంతో వెళ్ళిపోయే కార్లు "కారులు గలవాడె రాజు గదరా సుమతీ" అని పొగలు కక్కి దుమ్మెత్తి చెప్తున్నాయి. ముష్టివాళ్లంతటా "రోగమో రోగమో, ఆకలో ఆకలో" అని కేకలేసి చెప్తున్నారు. సినీమావాళ్లు ఆడబొమ్మల బొమ్మగుండెలు చూపించి సినిమాకి రమ్మని ఊరించి చెప్తున్నారు. అన్నారావు కొడుకు ముష్టివాడి వైపు చూస్తూ "రా నాన్నా ఇంటికి పోదాం" అని చెప్పలేక చూస్తున్నాడు.

"ఒక్క కాణీ, నాయనగారూ!"

"నీకో దండంరా బాబూ! పో ఇక్కణ్ణుంచి."

అన్నారావు కొడుక్కి ఈగలమనిషిని చూస్తే భయం వేసినట్టుంది. అయినా ఆ ముష్టివాణ్ణి చూడ్డం మాత్రం మాన్లేదు. అంతలో ఈగలతో ఆ మనిషి "చిన్న తండ్రీ! ఒక్క నయాపైస" అంటూ కుర్రాడివైపు ముందుకి కొంచెం జోగాడు.

నల్లవాళ్ళని తెల్లవాడొకంతట వదలనట్టు, దారిద్ర్యాన్ని ఈగ లొదలవు.

అన్నారావు కొడుకు అన్నారావుకి ముద్దు. పిల్లడిమీద ఈగపిల్ల నయినా వాలనివ్వడతను. అటువంటిది, అన్ని ఈగలు అంత దగ్గరగా వచ్చేసరికి అతనికి గాభరా వేసింది. కోపం ఎక్కువయింది.

"పోరా వెధవా! పోతావా పోవా? పోకపోతే తంతాను. ఫో ముందిక్కణ్ణించి" అని వాణ్ణి తిట్టి "అయినా నిన్ను అనేం లాభం. కాలం అలా ఉంది. ప్రభుత్వం అలా ఉంది. పరిపాలనలా ఉంది" అని కేకలు వేసుకుని, అప్పుడు దుకాణంవాడివేపు తిరిగాడు అన్నారావు.

"ఓయ్, ఏది నా బర్కిలీ పెట్టె? ఇక్కణ్నిలబడితే ముష్టివాళ్ల భక్షించేస్తారు. తే, వేగిరం తే! చిల్లరేదీ? రూపాయిచ్చాను. మంచివాడివే! అవునవును, జ్ఞాపకాలుండవు. నాకు తెలుసు. కాలం అలానే ఉంది మరి" అంటూ సిగరెట్టుపెట్టె చిల్లరా తీసుకొని డబ్బులు లెక్క పెట్టుకుంటూ నడిచాడు అన్నారావు.

కిల్లీకొట్టు దగ్గర 'రుచికరమైన ఈ మార్కు సిగరెట్టునే వాడుడు. మిక్కిలి ఉల్లాసము నిచ్చును' అని చెప్పే బోర్డొకటుంది. దానికి పది గజాల దూరంలో మరో బోర్డుంది. 'ఈ మార్కుగల అసలైన అమృతమునే సేవించుడు. ఆకలి కలిగించి బలము నిచ్చును' అని అది నొక్కి వక్కాణిస్తోంది. అన్నారావూ అతని కొడుకూ ఓ బోర్డునుంచి ఓ బోర్డుదాకా నడిచారు. అప్పటికి చేతిలోని చిల్లరడబ్బుల చిల్లు చెల్లులు సరిచూసుకోడం పూర్తి చేసిన అన్నారావు, పిల్లడు బితుకూ బితుకూ వెనక్కి చూస్తూ నడవడం గమనించి, "ఏం, రాజాబాబూ! ఆ వెధవ కాని ఇంకా వస్తున్నాడేవిటి?" అంటూ వెనక్కి తిరిగాడు.

వెనకనే ఉంది సగం కాలిన శవం.

"నాయనగారూ! బాబూ! కన్నతండ్రీ! ఒక్కపైస."

వాణ్ణి చూడగానే, కొడుకుని దగ్గరగా తీసికొని "పోరా రాస్కెల్ ఫో! దమ్మిడీ ఇవ్వను ఫో" అని ముష్టి వాణ్ణి తిట్టి వాడిమీద కేకలువేసి "ఇలాటి రాస్కెల్స్‌ని షూట్ చెయ్యాలి. చెయ్యకపోతే లాభంలేదు" అని కేకలు వేస్తూ తొందరగా ముందుకి నడిచాడు అన్నారావు. ముష్టివాళ్ల మధ్య బతకడమే బ్రహ్మాండంగా ఉంది.

రాజాబాబు మరొకసారి వెనక్కి తిరిగాడు. ఈగల మనిషిని ఆపాదమస్తకం మళ్ళీ ఓసారి చూశాడు. కుర్రవాడి కళ్ళూ అవతలమనిషి ఒంటికన్నూ క్షణంలో సగం పాటు కలిశాయి. చూపు కలియగానే అతగాడు చెయ్యి ముందుకి జాచి, ప్రార్థనాపూర్వకంగా కొంచెం బరువుగా ముందుకి వంగాడు. అంతలో "పదపద" అంటూ జన ప్రవాహంలోకి ముందుకి తీసుకుపోయాడు రాజాబాబుని అన్నారావు. పిల్లవాడు మరోసారి వెనక్కి తిరిగాడు. ఈగలమనిషి అక్కడే అలాగే ప్రార్థనాపూర్వకంగా నిల్చున్నట్టనిపించింది. మళ్ళీ చూస్తే, లేడు.

అన్నారావు తన స్వంతగొడవలగురించి ఆలోచిస్తున్నాడు. చిరాకులు ఎక్కువవడంతో ఆలోచనలుకూడా ఎక్కువయాయి. ప్రపంచంలో అతనికి మానవులకంటే మృగాలే ఎక్కువ కనిపిస్తున్నాయి. దృష్టిదోషమా? కాదు, పరిస్థితే అసలలా ఉంది. ఎవరికివాళ్ళు దోచేసుకోడం, ఎవరి వాళ్ళకి వాళ్ళు దోచిపెట్టడం,

అవతల వాణ్ణి నిలువునా గోతులో తోసేయడం! ఇలా, లోకంలో అంతమందీ కూడా స్వార్థపరులు, సెల్ఫిష్ రాస్కెల్స్! ఆ ఇంగ్లీషు ముక్కల్ని గట్టిగా పైకే అన్నాడు అన్నారావు. తండ్రిమాట విని కొడుకు తలెత్తిచూసి "ఏమిటి నాన్నా?" అనడిగాడు.

"ఏంలేదురా బాబూ! నడునడు" అన్నా డన్నారావు. ఉద్యోగంలో ప్రమోషన్‌కి పాసవ్వలసిన టెస్టులన్నీ అన్నారావు నాలుగేళ్ళయి పాసయి కూర్చున్నాడు. కాని, అలా కూర్చొనే ఉన్నాడు. పైకి వెళ్ళలేదు. వెళ్ళడానికి అవకాశం దొరకలేదు. 'సరి, సరి, మర్లాభంలేదు. మంచంమీంచి దించీవలసిందే అనుకొనే సమయంలో అనుకోకుండా మంచి ఛాన్సొచ్చింది. ఇంకా బతికే ఉన్నానంటూ అన్నారావు లేచి కూర్చున్నాడు. కాని, ఎక్కడో ఉన్న పెద్ద సెక్రటరీ గారి కొకరికి ఇక్కడ ఆఫీసులో దూరపుబంధు వున్నాడు. అతను చాలామందికి ముద్దు కొడుకు కూడాను. అతడు అంతలో తెరవెనక్కి వెళ్ళి మీట నొక్కడం, తీగెలు లాగడం, ఇటువంటి చేయకూడని పనులన్నీ అతి సునాయాసంగానూ, బహు చమత్కారంగానూ చేశాడు. ఆఫీసర్లు ఎత్తుకు ముద్దులాడి వాడికి ప్రమోషనిచ్చారు. సరిసరి పరిస్థితిలో అన్నారావు యథాప్రకారం కొట్టుమిట్టాడుతున్నాడు.

ఒకరి కూట్లో రాయి వెయ్యడానికి అందరూ తయారే. మరొకరి అన్నపుగిన్నె తన్నుకుపోడానికి అందరూ సిద్ధమే. పైవాణ్ణి తొక్కిపారేడమే. వాడేడుస్తే ఏడవడం, లేకపోతే చావడం. వాళ్ళవాడు కాబట్టి వాడికి ప్రమోషను! వాడూ మనిషే, తనూ మనిషే. ఏం? వాళ్ళాటి ఆకలి కాదూ తనాకలి? కాని ఎవడాకలి ఎవడిక్కావా లీ రోజుల్లో!

అన్నారావు మనసులాగే వీధంతా కంగాళీగా ఉంది. దుమ్ముగా దొమ్మిగా ముష్టిగా ఉంది. అసహ్యంగా ఉంది. కలకల్లాడుతూన్న పెద్ద పెద్ద మేడలుకూడా అసహ్యంగా సిగ్గువిడిచి నిల్చున్న ఆడవాళ్ళలా ఉన్నాయి. అన్నారావు కంటికి ముష్టివాళ్ళు విపరీతంగా అదేపనిగా కనిపిస్తున్నారు. ఓ కార్లోంచి ఎవరోకాని గోల్డుఫ్లేక్ సిగరెట్లు పెట్టె ఖాళీది పైకి విసిరేశారు. దాని కోసం పదిమంది ముష్టిపిల్లలు, అదే మంచి బంగారంలా, దానిమీద వాలి దానికోసం తన్నుకు చస్తున్నారు. వాళ్ళని చూసి చీదరించుకొని నాలుగడుగులు తొందరగా ముందుకి వేశాడు అన్నారావు.

అంతలో అన్నారావుని ఎవరో ఆపారు. ఎవరని చూస్తే, ఆపినది రాజుబాబు.

"ఏరా బాబూ?" అనడిగాడు అన్నారావు.

రాజుబాబువి కళ్ళు ఆడకళ్ళూ, మనసు బేల మనసూను. పిల్లడికి రెండోయేటిదాకా గిరజా లుండేవి. ఆడపిల్లలా అందంగా చక్కగా ఉండేవాడు. చూసినవాళ్ళు ముద్దులాడకుండా విడిచిపెట్టేవారు కారు. వాళ్ళంతా కూడా కుర్రాడికి దిష్టిపెట్టేస్తారేమోననే అన్నారావు భయం. ఆఖరికి, తక్కువ తిండివల్లా, ఎక్కువ దోమలవల్లా ("దిష్టమ్మా దిష్టి; దిష్టివల్ల") రాజుబాబు జబ్బు పడిపోయాడు. రెండేళ్ళపాటు-టాబ్లెట్సు, కాప్సూల్సు, ఇంజెక్షన్సు, వైటమిన్సు, ప్రోటీన్సు, టానిక్సు, హాస్పిటల్సు, డాక్టర్సు-చాలా డబ్బు

ఖర్చయిందిఅన్నారావుకి. ఖర్చయితేనేం? బాబు బుగ్గలు మళ్ళీ సొట్టలు పడుతున్నాయి.

"ఏరా?" అనడిగా డన్నారావు.

"ఆకలేస్తోంది" అన్నాడు రాజు.

"ఇప్పు డాకలేమిట్రా?" అని ఆశ్చర్యపడ్డాడు అన్నారావు.

"ఆకలేస్తోంది. ఇప్పుడే" అన్నాడు రాజు.

కొడుక్కి ఆకలేసిందని ఆశ్చర్యపడ్డందుకు తనని తను నిందించుకున్నాడు తండ్రి. ఆకలి ఎప్పుడైనా వేస్తుంది. ఎవరికైనా-ఎక్కడైనా వేస్తుంది. నాలుగు రోడ్ల జంక్షన్ దగ్గర ఉడిపీ, లక్ష్మీ బ్రాహ్మణ భోజన కాఫీ ఫలహారశాల దగ్గర కొచ్చేసరికి రాజుబాబుకి ఆకలేసినట్టుంది.

"దా, రా, బాబూ! ఇడ్లీ తిందువుగాని రా!" అన్నాడు అన్నారావు.

రాజుబాబు తండ్రి చేతిని విడిపించుకొని ఒకడుగు వెనక్కివేసి నిల్చున్నాడు. "మావాడి నోరు చక్కగా 'గ'లా ఉంటుంది" అంటుంది వాళ్లమ్మ. బుగ్గలు పూరించి చిన్న విల్లులాటి నోరు ఇంకా చిన్నది చేసి,

"నాకు ఇడ్లీ ఒద్దు" అన్నాడు రాజుబాబు.

"మరేం కావాలి? దోసె తింటావా?"

"తిన్ను."

"పోనీ, కోవాబిళ్ళ తిందువుగాని, రా."

"నా క్కోవాబిళ్ళొద్దు."

"మరేంకావాలి? చెప్పు!"

"ఆకలేస్తోంది. నాకు అణా ఇయ్యి" అనడిగాడు రాజుబాబు. ఆ అడిగినప్పుడు, "ఇస్తాడా ఇవ్వడా నాన్న?" అనే ఆవేదన కుర్రవాడి ముఖంలో జాయగా కనిపిస్తోంది.

"అణా ఎందుకూ?" అని అడిగిన అన్నారావు, కొడుకు ముఖం చూసి, వెంటనే జేబులోంచి డబ్బులు తీసి, "పోనీ, ఇంద. ఇదుగో అణా! ఏం చేస్తావ్? అరటి పళ్ళు కొనుక్కొంటావా?" అంటూ అణాకాసు ఇచ్చాడు.

అణా పుచ్చుకొని, రాజుబాబు అలా నిల్చుండిపోయాడు. అణాకాసుని ఎడంచేత్తో పట్టుకుని, కుడిచేతి వేళ్ళతో దాని రాస్తూ తుడుస్తూ నిల్చున్నాడు. ఏం చెయ్యాలో తోచనట్టుగా ఉంది కుర్రవాడికి.

"ఏరా బాబూ? ఏంచేదాం? పోనీ, పిప్పరమెంట్లు, కొనుక్కుంటావా?" అని అడిగాడు అన్నారావు.

పెద్దవాళ్ళ మేడలు చూడ్డానికి ఆఖర్న మరొక్క సారి వెలిగాడు సూర్యుడు.

రోడ్డుమీద రాజాబాబునీడ పొడవుగా పడింది. ఆ నీడ మెల్లిగా ముందుకి నడిచింది. అన్నారావుకూడా నీడ వెనక నడిచి కొడుకుని కలుసుకున్నాడు.

"ఏరా బాబూ? ఏంకావాలంటావ్?"

"నా కణా ఒద్దు. ఇంద, తీసుకో" అంటూ తండ్రివేపు చెయ్యి జాచాడు, ఆ తండ్రివేపు ముఖం తిప్పకుండా.

అణా తీసుకొంటూ, "మరి, ఆకలేస్తోందన్నావు?" అన్నాడు అన్నారావు.

రాజాబాబు మాట్లాడలేదు.

"ఏవిఁగా బాబూ? నిజంగా ఆకలెయ్యడంలేదుట్రా?" అని ముద్దుగా అడిగాడు అన్నారావు.

రాజాబాబు అయి దడుగులు ఊరుకొని, ఆతర్వాత "మరి, నువ్వు, ఇందాకా ఎందు కివ్వలేదూ?" అన్నాడు.

"ఇందాట్లానువ్వడిగావా? ఎప్పుడడిగావురా?" అని కొంచెం ముద్దుగా ప్రశ్నించాడు అన్నారావు.

"ముష్టబ్బి అడిగాడు కదూ!" అన్నాడు రాజా. దాగి ఉన్న ప్రశ్నకి వెంటనే సమాధానం ఇచ్చేశాడు అన్నారావు.

"వాడు ముష్టివాడూ" అన్నాడు. ముష్టివాళ్ళకి అణా లివ్వకూడదని రూలున్నట్టు.

"మరి వాడి కాకలేస్తోందిట!?"

"వెయ్యనీ, ఏం చేస్తాం?"

"మరి, నా కిచ్చావు!"

"పదపద. అణా దాచుకుందువుగాని. ఇంటి కెళ్లాక దాచమని అమ్మకిస్తాను" అంటూ సంభాషణ ఆపేయజూశాడు అన్నారావు.

శ్రీరాములుగారి కున్నంత మొండితనం ఉన్నట్టుంది రాజాబాబుకి. దాదాపు ఇంటివరకూ వెళ్లేదాకా ఆకల్నీ అణానీ ముష్టివాణ్ణీ పట్టుకు విడువకుండా అలా ప్రశ్నలు వేస్తూనే ఉన్నాడు.

అన్నారావు కాఖరికి విసుగేసింది. "నువ్వు నా కొడుకువిరాబాబూ! అందుకూ! అందు కిచ్చాను. మరింక మాటాడక నడు!" అని ఫైనల్‌గా అన్నాడు. అతని చీదరింపు చూసి మరి మాటాడక ఊరుకున్నాడు రాజాబాబు.

ఇంటికి వెళ్ళగానే అన్నారావు భార్య,

"రెండు రూపాయలుంటే ఇద్దరూ!" అని అడిగింది.

"చిల్లరకాయితాల్లేవు" అని విసుక్కున్నాడు అన్నారావు.

"పోనీ, వో అయిదుంటే అదే యివ్వండి" అందతని భార్య.

అయిదు రూపాయల కొత్తనోటు జేబులోంచి తీసి దాన్ని మరో కొత్తనోటు అంటుకోలేదని వేళ్లతో రాసి రూఢిచేసుకుని భార్యచేతి కిచ్చాడతను.

రాత్రి ఏడున్నర గంటలకి తమ్ముడూ అక్కలూ భోజనాలు చేసేక, ఆడపిల్లలు నలుగురూ డాబామీదికి చాపలూ, దుప్పట్లూ, తలగడాలూ పట్టుకు వెళ్ళి పోయారు. రాజుబాబు మాత్రం ఏ బి సి డీలు దిద్దుకొంటూ కూర్చున్నాడు, గదిలో బల్ల దగ్గర. వాలు కుర్చీలో పక్కనే ఉన్న అన్నారావు ఆఫీసుకట్టల్లో మునిగి పోయున్నాడు.

ఎనిమిది గంటలు కొట్టేసరికి అన్నారావుకి కడుపులో దేవేసినట్టయింది. గుండెల్లో చిరుమంట వేసింది. కళ్లముందున్న అకౌంటు కాయితాలు చూపుకి దూరమయాయి. కాయితాలని పట్టుకున్న చేతులు వజవజ వణికాయి. కాయితాలు కిందని పడేసి, గప్పున కుర్చీలోంచి లేచా డన్నారావు. భార్య, వారపత్రిక చదువుతోంది.

"ఆకలేస్తోందే పూర్ణా! అన్నం వడ్డించు వేగిరం! వేగిర వేగిర!" అంటూ తొందరపెట్టాడు, అన్నారావు.

"మీదే ఆలస్యం, పదండి" అంటూ పూర్ణమ్మ, పత్రిక పడేసి, లేచి వంటింటివేపు నడిచింది. వంటింట్లోకి, ఆమెని దాటి ఆమెకంటే ముందే వెళ్లాడు అన్నారావు. వాళ్ళ నలా చూస్తూ కూర్చున్నాడు రాజుబాబు.

భోజనం చేశాక, అన్నారావు మళ్ళీ కాయితాల్లో కలిసిపోయాడు. తల్లీ, పిల్లలూ డాబామీద పడుకున్నారు. అక్కడ రాజుబాబు, "అమ్మా! నాన్న నీకు కొడుకా?" అని తల్లిని అడగడం, "అవేం మాటల్రా నాయనా! కళ్లు మూసుకు పడుకో" అని పూర్ణమ్మ కొడుకుని ముద్దుగా మందలించడం అన్నారావుకి తెలియలేదు. రాత్రి పదిగంటలకి అతను డాబామీదికి వెళ్ళేసరికి అతని భార్యా పిల్లలూ ఆ వెన్నెల్లో వరసగా 'క్యూ'లో లా పడుకునున్నారు.

అన్నారావుండే మురికియిల్లు చాలా ఇరుకుల్లో ఉంది. ఆ యింటికి అటుపక్కా యిటుపక్కా రెండు మురికి సందులు పాముల్లా వంకలు తిరిగున్నాయి. దగ్గర్లో ఉన్న ఇళ్లన్నీ పాడుపడి పోతూన్నవి, కూలిపోతూన్నవీను. డాబా ఎక్కి చుట్టూ చూస్తే దూరంలో కొత్త మేడలూ, దగ్గర్లో పాత పెరళ్ళలోని పాడువాటి కొబ్బరిచెట్లూ, వేపచెట్లవి నల్లని కొమ్మలూ, ఇటికలే మిగిలిన గోడలూ, ఊచలే లేని కిటికీలు కనిపిస్తాయి.

అన్నారావు, డాబామీద పిట్టగోడని ఆనుకొని, సిగరెట్టు కాలుస్తూ, నిల్చొని పిల్లలవైపొకసారి చూశాడు. రాజుబాబు నిద్రలో కొంచెం కదిలి ఏవో కలవరించాడు. అణా అన్నాడా? ఆకలన్నాడా? ఏదో అనడం మాత్రం అన్నాడు. దగ్గరగా వెళ్ళి చూసొచ్చాడు అన్నారావు. వెన్నెల జాలులో కుర్రవాడి లేత ముఖం జాలిగా ఉంది. అన్నారావుకి భయం వేసింది. ముష్టివాణ్ణి చూసి పిల్లడు జడుసుకొన్నట్టున్నాడు.

ఏమో! రోజు లిలాగే ఉంటే అందరం ముష్టి వెధవలమై పోయేట్టున్నాం!

అన్నారావుకి భయంతోపాటు ఏదో అసంతృప్తి కూడా కలిగింది. పిల్లడి ప్రశ్నలన్నీ అతనికి గుర్తు కొచ్చాయి. తన ప్రమోషన్ విషయమై అర్జీ పెట్టుకొంటే అధికార్లు జవాబివ్వకపోవడం, రాజుబాబు వేసిన ప్రశ్నలకి తను సరైన జవాబివ్వలేకపోవడం, అన్నీ అతణ్ని ఆలోచనలో ముంచాయి. సిగరెట్టు విసిరేసి పిట్టగోడని రెండు చేతులూ ఆన్చుకొని అతను నిల్చోడం మాత్రం నిశ్చలంగా నిల్చొనున్నాడు.

ఆ పాతకొంపల్లో ఎక్కడో కాని ఓ చిన్న పిల్లడిదో, పిల్లదో "వ్వా! ఉవ్వా!" అనే ఏడుపు అదొక పక్షి కేకలా వినిపిస్తోంది. ఆకలికా? అనుకున్నా డన్నారావు. తల్లో ఎవరో పాడే జోలపాట ముక్క ముక్కలుగా తెగిపోయి దీనంగా అస్పష్టంగా కొంచెం కొంచెంగా చెవిని పడుతోంది. ఓ ఫర్లాంగు దూరంలో, ఓ పాడుబడ్డ పాత మేడమీది కిటికీ, కురుపువేసిన కంటిలా, ఎర్రగా కనిపిస్తోంది. గదిలోపల హరికేన్ లాంతరు వెలుగులో, ఆరిపోయిన మనిషెవడో పడుకోలేక కాబోలు పచారు చేస్తున్నాడు. గుడ్డి వెలుక్కి అడ్డుగా అతను పచారు చెయ్యడంతో, ఆ కన్నులాటి కిటికీ రెప్ప వేసుకొని తెరుస్తున్నట్టుగా ఉంది. పక్కన సందులో "వెన్నెలా! కన్నతల్లీ! పేదవాడి దీపమా!" అనుకొంటూ ముసలాడెవరో టక్కూ, టక్కూ వెళ్ళాడు. అతని కర్రకాళ్ళ చప్పుడు దూరమయింది, చిన్నదయింది, చివరికి వినిపించకుండా పోయింది. అంతలో రెండో పక్క సందులో దడదడ చప్పుడైంది. చెత్త డబ్బాలోని కాయితాలకోసమూ, ఎంగిలాకులకోసమూ అక్కడ నాలు గావులు పులుల్లా పోట్లాడుకుంటున్నాయి. వాట్లో రెండావులు దెబ్బలాళ్లేక తొందరగా పారిపోయి, అక్కణ్నించి చెత్తడబ్బావైపు ఆశగా చూస్తూ వెర్రిముండల్లా నిల్చున్నాయి. సందుల్లోని గాలంతా, కుళ్లు కాలవల మురికి వాసనతో మత్తెక్కిపోయి మతి చెడిపోయి సొమ్మసిల్లిపోయి మెదలకుండా పడుంది.

వర్షం కరిగి సన్నని తుంపరై, చల్లని ఆవిరైనట్టుగా వెన్నెల మాత్రం అంతటా జాలికి జారిపడుతోంది. పాతమేడలు, మొండిగోడలు, వేపకొమ్మలు, కొబ్బరాకులు, సందులోని రాళ్ళు, కాలవల్లోని మురికినీళ్లు, అన్నింటినీ ఆ వెన్నెల తాకుతోంది. రానక్కర్లేదని రావద్దు రావద్దని అడ్డు పెట్టుకొంటే తప్ప ఆ వెన్నెల వెళ్లని చోటంటూ లేదు. అక్కర లేదనిచెప్పి దాగుంటేనూ, దాచేస్తేనూ తప్ప ఆ వెన్నెలజాలు పడని ప్రాణి లేదు. పదార్థం లేదు.

తలెత్తి చంద్రుణ్నోసారి చూసిన అన్నారావు, "తండ్రీ! చంద్రశేఖరా! సర్వేశ్వరా!" అనుకున్నాడు. ఇలా అనుకున్నాడు, అలా అదిరిపడ్డాడు. ఆ రాత్రి సమయంలో ఏ తెరవనిగుమ్మం దగ్గరో ఎక్కడో నిల్చొని ఏ ముష్టివాడో ఎవరో వేసిన, "అమ్మా! అన్నపూర్ణేశ్వరీ!" అనే పెనుకేక అతని చెవిని బద్దలు చేసింది. ఆ పిలుపులోని బలం, ఆ పిలుపులోని నైరాశ్యం అతణ్ణి భయకంపితుణ్ని చేశాయి. ఊరుదాటి ఊళ్ళన్నీదాటి

పాలకుల్నీ, పాతకుల్నీ అందర్నీ దాటి అడవులు, కొండ లెడారు లన్నింటినీ దాటి ఆవిడ ఎక్కడుంటే అక్కడికి దూరమైనా వెళ్ళి ఆ తల్లి చెవిని దూసుకుపోవాలాకేక. అదంతటి కేక!

భయంతో ఏవేవో ఆలోచిస్తూ పడుక్కున్నాడు అన్నారావు.

ఆ రాత్రి రెండు జాములవేళప్పుడు రాజుబాబు నిద్రలేచి, పూర్ణమ్మని, "అమ్మా! అమ్మా! ఆకలేస్తోందే!" అన్నాడు. ఆవిడ కళ్ల నులుపుకొని చటుక్కున లేచి కూర్చుని "కిందకెళ్లి పాలు-పాల్లేవు-కాస్త మజిగ తెస్తానుండ్రా నాయనా!" అంది.

రాజుబాబు ఒక్క క్షణం ఊరుకొని, "నాకొద్దు నాకొద్దు!" అంటూ మళ్ళీ పడుక్కున్నాడు.

భారతి, ఆగస్టు, 1961.